

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО СТАВЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О.В. Овчарук. – К.: К.І.С., 2004. – 112 с.

10. Лозовецька В.Т. Проблеми професійної компетентності викладача в сучасних соціально-економічних умовах // Дидактика професійної школи: збірник наукових праць. – Хмельницький: ХНУ, 2005. – Вип. 3. – С. 52 – 56

11. Ожегов С.И. Словарь русского языка [Электронный ресурс] / С.И. Ожегов, Н.Ю. Шведова – М.: Изд-во "Азъ", 992. – Режим доступа: <http://ozhegov.info>

12. Прогнозування процесу професійного навчання у закладах профтехосвіти: монографія / за

ред. Н.Г. Ничкало. – К. – Хмельницький: ХНУ, 2010. – 335 с.

13. Соціологічна концептуалізація освіти [електронний ресурс] Режим доступу: http://coolreferat.com/Соціологічна_концептуалізація_освіти_часть=5

14. Хуторской А.В. Технология проектирования ключевых и предметных компетенций [Электронный ресурс] / А.В. Хуторской // Интернет-журнал "Эйдос". – 2005. – 12 декабря. – Режим доступа: <http://www.eidos.ru/journal/2005/1212.htm>

15. Хуторский А.В. Ключевые компетенции. Технология конструирования / А.В. Хуторский // Народное образование. – 2003. – № 5. – С. 55 – 61.

Стаття надійшла до редакції 18.04.2012

УДК 378:81'243(045)

Ірина Шевчук, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри сучасних європейських мов
Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО СТАВЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглядається важливість творчого ставлення студентів вищих економічних навчальних закладів до професійних знань у процесі вивчення іноземної мови.

Ключові слова: студентська академічна група, вищі економічні навчальні заклади, сприйняття навчальної інформації, творче ставлення, початковий етап навчання, професійні знання, виховна діяльність.

Лит. 9.

Постановка проблеми. З огляду на демократичні перетворення останніх років, які відбуваються в українському суспільстві в цілому і в освітній галузі зокрема, постає питання про застосування засобів і методів виховної діяльності для створення фахівців нової демократичної формації. Вирішення цього питання потребує створення модернізованих демократичних освітньо-виховних підходів, одному з яких й присвячена дана робота. Справа в тому, що на сьогодні застосована в Україні традиційна освітньо-виховна діяльність у вищих навчальних закладах базується на сформованій ще за радянських часів основі [6]. Така модель освіти зберігає ключові позиції у питаннях виховання в сучасній вищій школі України, відчужує і викладача, і студента "як від предмету вивчення, так і від цінності навчання: ні перший, ні другий не переслідує у процесі взаємодії власне освітні цілі, які відповідають особистим інтересам; і перший, і другий будують свою діяльність під примусом" [3, 185 – 186]. Цей підхід в освітньо-виховній системі призводить до зниження навчальної мотивації та негативно позначається на результатах освітньої діяльності. До того ж, він має величезні негативні наслідки для особистості як студента, так і викладача. Традиційна система

освіти та виховання створює перешкоди на шляху до формування творчої особистості студента і призводить до випуску молодого фахівця із заздалегідь зниженим професійним та творчим потенціалом, недбалим ставленням до власної кваліфікації. Через це актуальність даного дослідження є дуже важливою.

Аналіз попередніх досліджень. Проблеми формування творчого ставлення студентської молоді до професійних знань та факторів сприйняття ними навчальної інформації розглядаються у дослідженнях Л.О. Белової, П.М. Бойчука, Г.С. Костюка, О.В. Михайлова, Г.В. Чаплицької. Різні аспекти творчого ставлення студентів до професійних знань розкриті у працях О.О. Вишневської, О.М. Галус, Л.В. Зданевич, Н.С. Пряжнікова, В.А. Семиченка та ін. Сприйняття навчальної інформації студентами досить детально розглянуті в працях Т.І. Глухової, В.І. Ковалевського, А.Л. Налчаджян, К.А. Огієнка.

Мета дослідження – проаналізувати важливість творчого ставлення студентів до одержання професійних знань у процесі вивчення іноземної мови, що сприятиме переорієнтації освітньої системи з функціонально-виконавчої основи на змістовно-пошукову, творчу; розглянути фактор сприйняття навчальної інформації економічних

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО СТАВЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

дисциплін та іноземних мов, на якому базується економічне виховання. З позиції сприйняття навчальної інформації проаналізувати рівень сформованості творчого ставлення студентів до професійних знань, що є особливо важливим для забезпечення такої виховної і навчальної роботи, яка зробить освітній процес цікавим для студентів, відповідним до їхніх цілей та побажань, додасть привабливості у виборі майбутньої професії.

Виклад основного матеріалу. Економічні дисципліни та вивчення іноземних мов в наш час займають одне з провідних місць не тільки в економічних вузах і на економічних факультетах, а практично у всіх вищих навчальних закладах. Демократизація нашої країни і входження її до світового економічного співтовариства здійснитимуться тільки за умов наявності фахівців у галузі економіки та бізнесу, які б вільно володіли певним інструментарієм знань і умінь. До них передусім належать спеціальні знання (державні фінанси, облік і аудит у підприємстві, державний фінансовий контроль, економіка ринку товарів та послуг, маркетинг на ринку товарів та послуг, менеджмент на ринку товарів та послуг, товарознавство непродовольчих товарів, товарознавство продовольчих товарів та комерційна діяльність, казначейська справа, товарознавство та комерційна логістика тощо), знання математики, іноземної мови, інформатики [5; 9].

Знання майбутніх фахівців-економістів мають становити єдиний гнучкий комплекс. Так, наприклад, проведені О.О. Вишневською дослідження показують, що в галузі вивчення економічної літератури необхідно розвивати у студентів вміння ознайомлювального, вивчаючого та пошукового читання: уважне та вдумливе вивчення ділових паперів, контрактів, угод, самоознайомлення або самоінформування із загальних питань ведення бізнесу; читання журналів і газет, де висвітлюються й обговорюються ділові питання. Частина літератури, з якою має працювати економіст, написана іноземною мовою. Крім того, таку фахову літературу простіше одержати за допомогою Інтернету, а у роботі часто необхідно використовувати електронні бази даних, спеціальні програми. Все це зумовлює необхідність вільного володіння іноземними мовами, комп'ютерною технікою [2].

Професійне становлення студентів у вищому навчальному закладі залежить від рівня розвитку їхніх пізнавальних властивостей, зокрема таких як: наполегливість, самовладання, інтернальність, емоційна стійкість. Величезний вплив на

професійне становлення студентів у вищих навчальних закладах справляють їх професійна спрямованість, значущість навчального завдання та власна активність.

Модернізовані освітньо-виховні процеси вищої школи економічного профілю повинні ґрунтуватися на вивченні особливостей сприйняття студентами навчальної економічної інформації та іноземних мов і рівня сформованості у студентів творчого ставлення до професійних знань. Такий шлях передбачає задіяти зацікавленість студента в оволодінні знаннями через розвиток творчого ставлення до цього процесу і спрямування в потрібному напрямку його власної творчості. У розробці та застосуванні відповідних освітніх і виховних методик можна організувати такий вплив на діяльність студента, що буде спрямовано "зсередини – назовні", тобто покращити адаптованість студента та його колективну роботу в академічній групі через зацікавленість самого студента до освітньо-виховного процесу. Розглянемо основні аспекти, пов'язані з творчістю студента й активізацією його творчого ставлення до вивчення економічних дисциплін, іноземної мови та виховного процесу.

Творче ставлення студентів до професійних знань у процесі вивчення іноземної мови може розглядатися як усвідомлене прагнення до глибокого їх осмислення, оцінки та застосування як у процесі навчальної, так і професійної діяльності. Це складне особистісне утворення має рухливу динамічну структуру, що включає взаємопов'язані гностичну, операційну та оцінну складові, сформованість котрих забезпечує ефективність професійної діяльності майбутнього спеціаліста з метою отримання ним нового та значущого результату [1]. Гностична складова передбачає систему професійних знань, яка постійно оновлюється з метою здійснення творчої діяльності; операційна складова включає систему інтелектуальних дослідницьких умінь, необхідних для прийняття нових, нестандартних рішень, розв'язання творчих завдань; оцінна складова дає змогу проаналізувати й осмислити результати творчої діяльності, зробити висновки, внести корективи, спланувати подальшу роботу. Професійні знання є фаховими знаннями, які дозволяють вільно орієнтуватися в економічних ситуаціях і подіях, давати їм економічну оцінку; знаходити ефективні економічні технології; знання іноземної мови допомагають встановлювати ділові економічні відносини. Творче ставлення студентів до професійних знань є основою професійної компетентності спеціаліста.

Формування творчого ставлення до засвоєння

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО СТАВЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

професійних знань у процесі вивчення іноземної мови як керований процес залежить від доцільно обраної або розробленої освітньо-виховної методики, що забезпечує розвиток знань, умінь і навичок, накопичення початкового творчого досвіду професійної діяльності. Така методика повинна містити наступні компоненти системи формування творчого ставлення: мотиваційно-цільовий; когнітивний; процесуальний; контрольно-результативний [7; 8].

Основним показником ефективності освітньо-виховної методики є динаміка сформованості творчого ставлення до професійних знань у процесі вивчення іноземної мови. Її встановлювали на основі таких критеріїв і показників: стійкий характер пізнавального інтересу, активність студентів (лише в 11%); рівень засвоєння знань і системність знань (нестійкий – 54% і ситуативний – 46%); рівень сформованості умінь (у 70% переважає репродуктивний); характер оцінних суджень (5% – творчий підхід) і прояв уміння знаходити та оцінювати помилки (у 68% відсутня критичність). Для виявлення результатів експериментальної роботи були розроблені показники творчого ставлення студентів до професійних знань [9].

За наведеною інноваційною освітньо-виховною методикою до високого рівня належать студенти, у яких склався стійкий інтерес до набуття професійних знань та творчої діяльності, постійно виявляється активність у процесі отримання знань (звернення до додаткової інформації, вибір творчих завдань для виконання); в разі вибору є прагнення до творчого застосування знань саме в нових ситуаціях, які мають сформовану системність, тобто вирізняються наявністю системи дій, вмінням прогнозувати як результат виконуваної дії, так і спосіб її виконання; мають творчий рівень оволодіння економічними вміннями (аналізувати, порівнювати та узагальнювати інформацію економічного спрямування); в яких сформувався критичність мислення, тобто вміння давати об'єктивну, обґрунтовану оцінку теоріям, фактам, судженням і власним діям, критично оцінювати помилки, знаходити оптимальні шляхи їх усунення.

Студенти з достатнім рівнем творчого ставлення до професійних знань мають відносно стійкий інтерес до діяльності, який вимагає постійного або періодичного стимулювання; обирають завдання як творчого, так і репродуктивного характеру; уміють прогнозувати результат виконуваної дії, але не завжди правильно; їхній рівень володіння економічними вміннями носить переважно реконструктивний

характер; вони відчують ускладнення в аналізі та порівнянні інформації; уміють дати обґрунтовану та ціннісну (але не завжди об'єктивну) оцінку професійним знанням і власним діям, критично оцінюють помилки. Студенти із середнім рівнем виявляють ситуативний інтерес до професійних знань, обирають як репродуктивні, так і творчі завдання, але часто неправильно їх виконують; оцінюють помилки частково критично.

У студентів з низьким рівнем відсутнє творче ставлення до професійних знань.

Висновки. Отже, ми проаналізували важливість творчого ставлення студентів до одержання професійних знань у процесі вивчення іноземної мови, що сприятиме переорієнтації освітньої системи з функціонально-виконавчої основи на змістовно-пошукову, творчу; розглянули фактор сприйняття навчальної інформації економічних дисциплін та іноземних мов, на якому базується економічне виховання. З позицій сприйняття навчальної інформації проаналізували рівень сформованості творчого ставлення студентів до професійних знань, що є особливо важливим для забезпечення такої виховної і навчальної роботи, яка зробить освітній процес цікавим для студентів, відповідним до їхніх цілей та побажань, додасть привабливості у виборі майбутньої професії.

Професійні знання є фаховими знаннями, які дозволяють вільно орієнтуватися в економічних ситуаціях і подіях, давати їм економічні оцінки; знаходити ефективні економічні технології; встановлювати ділові економічні відносини. Творче ставлення студентів до професійних знань є основою професійної компетентності спеціаліста.

1. Бодров В.А. Психология профессиональной пригодности: Учебное пособие для вузов. – М.: PerSe, 2001. – 511 с.

2. Вишневецька О.О. Педагогічні умови поліпшення підготовки майбутніх менеджерів у бізнес-коледжі // Наукові записки кафедри педагогіки. – Харків: Константа, 2001. – Вип. VI. – С. 26 – 32.

3. Гусинский Э.Н., Турчанинова Ю.И. Введение в философию образования. – М.: Издательская корпорация "Логос", 2000. – 224 с.

4. Доній В.М. Психологія і педагогіка життєтворчості: навчально-методичний посібник. – К.: ІЗМН, 1996. – 792 с.

5. Михайлов О.В. Формування соціальної зрілості студентів економічного профілю: дис... канд. пед. наук: 13.00.07 / Кіровоградський держ. педагогічний ун-т ім. Володимира Винниченка. – Кіровоград, 2000. – 202 с.

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТРАДИЦІЙНОГО ТА АКАДЕМІЧНОГО АНСАМБЛЕВО-ОРКЕСТРОВОГО ВИКОНАВСТВА В УКРАЇНІ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ (джерелознавчий аспект)

6. *Основи демократії: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Авт. колектив: М. Бессонова, О. Бірюков, С. Бондарук та ін.; За заг. ред. А. Колодій; М-во освіти і науки України, Ін-т вищої освіти АПН України, Укр.-Канад. проект "Демократична освіта", Інститут вищої освіти. – К.: вид-во "Ай Бі", 2002. – 684 с.*

7. *Пряжников Н.С. Профессиональное и личностное самоопределение. – М., Воронеж: НПО МОДЭК, 1996. – 253 с.*

8. *Семиченко В.А., Галус О.М., Зданевич Л.В. Теоретичні та методичні основи професійного самовиховання студентів вузу: Навчально-методичний посібник / За заг. ред. В.А. Семиченко. – Хмельницький: ХГПІ, 2001. – 253 с.*

9. *Чаплицька Г.В. Формування творчого ставлення до професійних знань студентів економічних спеціальностей: дис... канд. пед. наук: 13.00.04. / Харківський державний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди. Харків, 2003. – 19 с.*

Стаття надійшла до редакції 19.04.2012

УДК 78.067.26

Іван Маринін, кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри теорії, історії музики і гри на музичних інструментах

Віктор Лабунець, кандидат педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри теорії, історії музики і гри на музичних інструментах

Кам'янець-Подільського національного університету

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТРАДИЦІЙНОГО ТА АКАДЕМІЧНОГО АНСАМБЛЕВО-ОРКЕСТРОВОГО ВИКОНАВСТВА В УКРАЇНІ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ (джерелознавчий аспект)

У статті висвітлені джерелознавчі аспекти з історії, теорії й практики народно-інструментального виконавства, еволюційні процеси та основні тенденції розвитку ансамблево-оркестрової практики в Україні на хвилі певних історико-культурних процесів які відбувалися в кінці ХІХ – початку ХХІ століть.

Ключові слова: ансамблево-оркестрове виконавство, народно-інструментальне мистецтво, вчені-інструментознавці.

Літ. 24.

Постановка наукової проблеми та її значення. Народна інструментальна мистецтво України є величезним духовним скарбом, надбанням багатьох поколінь, яке ґрунтується на принципах міжетнічного взаємозбагачення, взаємодоповнення і взаємоев'язку. У кінці ХІХ – початку ХХІ століть в практиці традиційного та академічного ансамблево-оркестрового виконавства України відбулися значні еволюційні процеси, які стали об'єктом дослідження низки відомих дослідників-інструментознавців.

Аналіз останніх досліджень. У вивченні різноманітних аспектів української ансамблево-оркестрової традиції ХІХ – початку ХХІ ст. брали участь як вітчизняні, так і зарубіжні мистецтвознавці, етномузикознавці, органісти тощо. Зокрема, вчені-інструментознавці: Є. Бобровников, Є. Бортник, Л. Гайдамака, Р. Гриньків, О. Незовибатько, І. Мацієвський, М. Хай, Г. Хоткевич, В. Шухевич, Л. Черкаський, Б. Яремко вивчали історію походження та розвитку народного музичного інструментарію, шляхи його вдосконалення,

можливості реконструкції й використання у складі українського народного оркестру; Л. Гайдамака, А. Гуменюк, П. Іванов, В. Комаренко, Мих. Лисенко, С. Марцинковський, Д. Пшеничний, О. Трофимчук присвятили наукові праці питанням виникнення оркестру народних інструментів та формування народно-інструментальної практики; Є. Безп'ятов, Н. Брояко, В. Воеводін, В. Гуцал, О. Ільченко, В. Комаренко, О. Олексюк, І. Розумний, Є. Юцевич висвітлювали ефективні методи роботи керівників з ансамблями і оркестрами народних інструментів, особливості їх функціонування, методику навчання гри на народних інструментах, специфіку сольної та ансамблево-оркестрової виконавської діяльності; А. Душний, Ю. Лошков, Л. Носов, А. Шашевський вивчали творчість видатних діячів та композиторів народно-інструментального мистецтва; В. Дутчак, Л. Пасічник, Т. Сідельська досліджували особливості формування репертуарних тенденцій академічного сольного та колективного народно-інструментального виконавства; В. Лабунець, В. Лапченко, В. Лебедєв сприяли розумінню проблеми вдосконалення